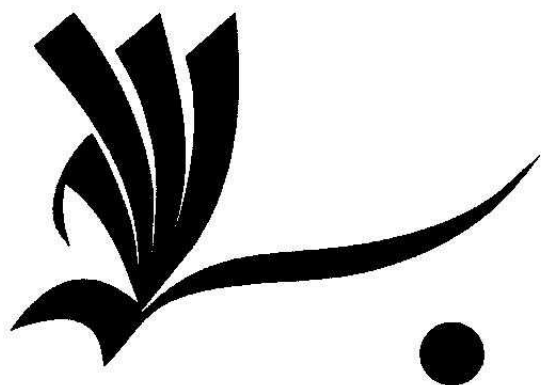

کارآفرینی و مدیریت از منظر اسلام

تأليف:

ولاند رامادانی

لئو پائول دانا

شکيب گرگوری - رشيتی

وانسا راتن

مترجمان:

دکتر محمد عزیزی

(هیئت علمی دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران)

حامیار خزایی

(پژوهشگر مرکز تحقیقات و نوآوری سازمان اتکا)

بنده مفتخر به نگارش پیشگفتار این کتاب هستم که در آن، مروری جامع در حوزه نوظهور نگرش‌های متعدد تحقیقی برای نظریه و عمل ارائه می‌شود. خلاقیتی که در ادامه مشاهده خواهید کرد از کشورهای غنا، اردن، لبنان تا امارات؛ از صدر اسلام تا زمان فعلی؛ از طبقه‌بندی‌هایی نظیر قومیت، جنسیت، ملیت‌ها و سن؛ از موضوعات گرفته شده از کارآفرینی، امور مالی، رهبری تا مدیریت، نشأت می‌گیرند. همچنین متون و زمینه‌های کتاب مقدس تا اقدامات غیرمذهبی را نیز در بر می‌گیرد.

در حالیکه مذهب در اقدامات کارآفرینی و مدیریت اهمیت دارد، اما نظریه و نظریه‌سازی آن تحت تأثیر استیلاء ستولار مدیسر شده قرار می‌گیرد. با این حال، مذهب یک حقیقت اجتماعی است که درون و حول سازمان اهمیت دارد؛ و علوم اجتماعی، واقعیت را بجای توصیف، تعریف می‌کند. به طور مشخص اسلام دومین دین بزرگ در جهان بوده که تعداد پیروانش روز به روز در حال افزایش است. دین بطور کلی، و اسلام بطور خاص، شمول و تحلیل هرچه بیشتر را از طریق دانشمندان حوزه مدیریت، تضمین می‌کنند. این پیگیران‌های روشنفکرانه، تلاش‌های مربوطه را با پرستش مرتبط می‌سازد تا آنچه من «کارگاه» (پرستش) می‌نامم بر می‌آید. می‌شود که به موجب آن، مردم مذهبی تمایل دارند کارهای خوبی انجام دهند در حالیکه بجای جدا کردن زندگی خود از ابعاد مختلف، به اعتقادات خود پایبند هستند.

دوگانگی نادرست میان مسائل عمومی و خصوصی در جهان و فردی، تمایل زیادی را در ساختاربندهی و فهرست‌بندهی به تصویر می‌کشد تا حدود درون یک دسته‌بندی پیچیده را شناسایی و تعریف کند. این حدود که بصورت اجتماعی ایجاد شده‌اند، بطور همزمان ما را توانمند ساخته و در عین حال محدود می‌کند. این حدود، شمشیر دولبه هستند. پیروی اغلب پرستش‌گرانه از توضیحات مختصر و همچنین افزایش تخصصی‌سازی روشنفکرانه به حوزه‌های قضایی درون جوامع کاملاً حرفه‌ای خود و تقسیم‌بندهی موضوعات پژوهش، منجر شده است. این کتاب، رویکردی میان رشته‌ای را ارائه می‌کند که بجای تقویت محدودیت‌های مصنوعی، این محدودیت‌ها را به یکدیگر مرتبط می‌سازد.

من همچنین بر این باورم که متأسفانه، تقسیم‌بندهی نظری تا حدی درون این پدیده نفوذ کرده است که نظریه مربوطه، تنها واقعیت را تشریح نمی‌کند، بلکه تا حدی آن را می‌سازد. شاید

دانشگاهیان بخواهند جهان را از طریق نظریه، محدود نمایند، بنابراین در موقعیتی قرار می‌گیرند تا در راستای ایجاد یک جهان مطابق با تصویرسازی اغلب ساده، بجای تصویرسازی غنای واقعیت، تلاش نمایند. این کتاب یک نقطه متقابل را به تصویر می‌کشد. این امر همچنین ممکن است آنچه را که گاهی اوقات در اعتقادات مسیحیان به صورت تقسیم‌بندی یکشنبه-دوشنبه نامیده شده، یا چیزی که معادل تقسیم‌بندی جمعه-شنبه یا پنجشنبه-جمعه برای مسلمانان بوده، با یکدیگر مرتبط نماید. بنابراین این کتاب بجای اینکه آینه‌ای را برای افراد در قبال اقدامات غیرتعمدی فراگرفته شده یا ذاتی باشد، آینه‌ای برای نیتی است که براساس مذهب شکل گرفته است.

من از همکاران ویراستار خود نظیر Leo-Paul Dana, Shqipe, Geratri-Mashiti و Vanesa Ratten و بسیاری از همکارانی که در افزایش دانش ما در حوزه‌ای که همچنان به چالش‌های زیادی روبرو هستیم، کمک کردند تشکر می‌کنم. دین، بخش جدایی‌ناپذیر بخش‌های جامعه را اجتناب‌ناپذیر می‌کند؛ یعنی بخشی که زمینه اجتماعی در آن حضور دارد، با این حال، بطور چشمگیر در دنیای ما مشاهده نمی‌شوند. این تلاش، بواسطه تمرکز بر روی زمینه اسلامی، مرحله‌ای قابل توجه در مطالعه با این غفلت است. همچنین باید خطاب به خوانندگان اظهار کنم که بنده مایلم این مطالب را به صورت آهسته آهسته شفاف‌سازی کننده، تفکر و اقدامی چالش برانگیز و تعبیری در حال تغییر ببینم.

دانشکده کسب و کار Said دانشگاه آکسفورد

آکسفورد، انگلستان

۱۵ مارس سال ۲۰۱۶

فهرست فصل‌ها

- فصل ۱. مقدمه‌ای بر کارآفرینی و مدیریت از منظر اسلام ۱
- فصل ۲. کارآفرینی و مدیریت اسلامی: فرهنگ، مذهب و جامعه ۹
- فصل ۳. الگوهای رهبری اسلامی: آموزه‌هایی از صدر اسلام ۲۵
- فصل ۴. انگیزه‌های کارآفرینی خرد در غنا: آیا مسلمانان متمایزند؟ ۴۵
- فصل ۵. فرآیند ایجاد کسب‌وکارهای جدید در جهان اسلام: یک چارچوب سازمانی ۶۷
- فصل ۶. کارآفرینی قومی و مهاجر: موردی از کارآفرینان لبنانی مسلمان در دبی ۱۰۳
- فصل ۷. مبانی اقدامات مدیریت دانش اسلامی ۱۲۵
- فصل ۸. امور مالی اسلامی: رویکرد مدیریت کارآفرینانه ۱۶۱
- فصل ۹. اخلاق و مسئولیت اجتماعی در امور مالی اسلامی ۱۸۳
- فصل ۱۰. کارآفرینی اجتماعی از منظر اسلام ۱۹۷
- فصل ۱۱. کارآفرینی جوانان از منظر اسلام ۲۲۳
- فصل ۱۲. کارآفرینی خرد زنان: عامل کلیدی در رشد و توسعه اقتصادهای اسلامی ۲۵۱
- فصل ۱۳. تشویق کارآفرینی: زنان در اردن: عوامل، موانع و چالش‌های محیطی ۲۹۱
- فصل ۱۴. کارآفرینی و مدیریت اسلامی: مسیرهای پژوهش‌های آتی ۳۱۷

فهرست

۱. مقدمه‌ای بر کارآفرینی و مدیریت از منظر اسلام	۱
۲. کارآفرینی و مدیریت اسلامی	۹
۱.۲. فرهنگ، مذهب و جامعه	۱۰
۲.۲. مروری بر پیشینه تحقیق	۱۳
۱.۲.۲. اورهای اسلامی	۱۴
۲.۲.۲. منش اسلامی	۱۵
۳.۲.۲. روح اجتماع	۱۶
۴.۲.۲. دیدگاه اسلامی کارآفرینی و مدیریت	۱۷
۵.۲.۲. ایجاد کسب‌وکار انشائی در اسلام	۱۸
۳.۲. کاربردهای سیاستی	۲۰
۴.۲. نتیجه‌گیری	۲۱
۵.۲. منابع:	۲۲
۳. الگوهای رهبری اسلامی: آموزه‌هایی از صدر اسلام	۲۵
۱.۳. مقدمه	۲۶
۲.۳. مفهوم رهبری	۲۸
۳.۳. دیدگاه اسلام به رهبری	۳۰
۱.۳.۳. الگوی رهبری اسلامی	۳۱
۴.۳. نتیجه‌گیری	۳۸
۵.۳. منابع:	۴۰
۴. انگیزه‌های کارآفرینی خرد در غنا: آیا مسلمانان متمایزند؟	۴۲
۱.۴. مقدمه	۴۶
۲.۴. مروری بر پیشینه تحقیق	۴۸

۴۸.....	۱.۲.۴ انگیزه‌ها و عوامل تعیین‌کننده‌ی کارآفرینی.....
۵۰.....	۲.۲.۴ مذهب و کارآفرینی: تمرکزی بر اسلام.....
۵۲.....	۳.۴ روش تحقیق.....
۵۲.....	۱.۳.۴ داده‌ها.....
۵۳.....	۲.۳.۴ تعریف عملیاتی متغیرها.....
۵۵.....	۳.۳.۴ راهبرد تخمین (ارزیابی).....
۵۶.....	۴.۴ نتایج و بحث.....
۵۶.....	۴.۴ تجزیه توصیفی.....
۵۷.....	۲.۴.۴ تحلیل رگرسیون.....
۵۹.....	۳.۴.۴ تحلیل تجربی.....
۶۰.....	۵.۴ نتیجه‌گیری.....
۶۲.....	۶.۴ منابع:.....
۶۷.....	۵. فرآیند ایجاد کسب‌وکارهای جدید در جهان اسلام: یک چارچوب سازمانی.....
۶۸.....	۱.۵ مقدمه.....
۷۰.....	۲.۵ جهان اسلام و فعالیت کارآفرینی.....
۷۸.....	۳.۵ فرآیند ایجاد کسب‌وکار جدید در زمینه اسلامی چارچوبی سازمانی.....
۷۹.....	۱.۳.۵ ورودی‌ها.....
۸۸.....	۲.۳.۵ ویژگی‌های کسب‌وکار جدید.....
۹۰.....	۳.۳.۵ دستاوردها.....
۹۲.....	۴.۵ پیامدها و نتیجه‌گیری‌ها.....
۹۴.....	۶.۵ منابع:.....
۱۰۳.....	۶. کارآفرینی قومی و مهاجر موردی از کارآفرینان لبنانی مسلمان در دبی.....
۱۰۴.....	۱.۶ مقدمه.....
۱۰۵.....	۲.۶ مروری بر ادبیات کارآفرینی قومی.....

۳.۶	مذهب و کارآفرینی در ادبیات	۱۰۶
۴.۶	کسب و کارهای قومی و عوامل فشاری	۱۰۹
۵.۶	نهادهای قومی و عوامل کشش	۱۰۹
۶.۶	مزیت‌های کسب و کارهای قومی	۱۰۹
۷.۶	چالش‌هایی که کارآفرینان قومی با آن روبه‌رو هستند	۱۱۱
۸.۶	مهاجرت و گوناگونی نوع بشر در قرآن مقدس	۱۱۲
۹.۶	محرکات لبنانی‌ها و کارآفرینی	۱۱۳
۱۰.۶	کارآفرینان لبنانی مسلمان در دیرترین ایالات متحده	۱۱۴
۱۱.۶	انواع سرمایه‌گذاری لبنانی در دیرین	۱۱۶
۱۲.۶	تأثیر دین بر میراث	۱۱۷
۱۳.۶	عوامل فشاری در مقابل عوامل کششی برای کارآفرینان لبنانی	۱۱۷
۱۴.۶	نقاط قوت و ضعف کسب و کارهای مهاجران لبنانی	۱۱۸
۱۵.۶	نتیجه‌گیری	۱۱۹
۱۶.۶	منابع	۱۲۰
۱۷.۶	مبانی اقدامات مدیریت دانش اسلامی	۱۲۵
۱.۷	مقدمه	۱۲۶
۲.۷	کار با دانش	۱۲۸
۱.۲.۷	درک مشترک نسبت به دانش	۱۲۹
۲.۲.۷	انواع و طبقه‌بندی دانش	۱۳۰
۳.۲.۷	درک اسلامی نسبت به دانش	۱۳۳
۴.۲.۷	اسلام و دانش	۱۳۳
۵.۲.۷	انواع طبقه‌بندی دانش در اسلام	۱۳۵
۳.۷	شتاب به سمت مدیریت دانش اسلامی	۱۳۷
۱.۳.۷	مدیریت دانش در جایگاه یک سیستم	۱۳۸

۲.۳.۷	اساس اقدامات مدیریت دانش	۱۴۰
۳.۳.۷	ویژگی کارکردی اقدامات مدیریت دانش	۱۴۱
۴.۳.۷	اساس اقدامات مدیریت دانش اسلامی	۱۴۲
۵.۳.۷	بنیان سه بعدی مدیریت دانش اسلامی	۱۴۶
۶.۳.۷	ویژگی کارکردی اقدامات مدیریت دانش اسلامی	۱۵۱
۴.۷	نتیجه‌گیری	۱۵۴
۵.۷	منابع	۱۵۵
۸	امور مالی اسلام: رویکرد مدیریت کارآفرینانه	۱۶۱
۱.۸	مقدمه	۱۶۲
۲.۸	مروری بر پیشینه تحقیق	۱۶۴
۱.۲.۸	کارآفرینی دینی	۱۶۴
۲.۲.۸	اسلام به‌عنوان دین	۱۶۶
۳.۲.۸	معنای فرهنگی پول	۱۶۸
۴.۲.۸	امور مالی اسلامی	۱۷۰
۵.۲.۸	بین‌المللی کردن مالی اسلامی	۱۷۲
۳.۸	مسیرهای تحقیق آتی	۱۷۵
۴.۸	منابع	۱۷۷
۹	اخلاق و مسئولیت اجتماعی در امور مالی اسلامی	۱۸۳
۱.۹	مقدمه	۱۸۴
۲.۹	اخلاق و مسئولیت اجتماعی اسلامی در امور مالی	۱۸۵
۳.۹	رفاه اقتصادی در چارچوب قواعد اخلاقی اسلام	۱۸۷
۴.۹	برادری جهانی و عدالت اجتماعی	۱۸۸
۵.۹	توزیع برابر درآمد	۱۸۸
۶.۹	آزادی فردی در زمینه رفاه اجتماعی	۱۸۹

۷.۹	چه چیزی در پشت پرده امور مالی و سیستم بانکداری اسلامی باقی می‌ماند؟	۱۹۱
۸.۹	نتیجه‌گیری‌ها	۱۹۳
۹.۹	منابع	۱۹۵
۱۰	کارآفرینی اجتماعی از منظر اسلام	۱۹۷
۱.۱۰	مقدمه	۱۹۸
۲.۱۰	مروری بر ادبیات نظری	۲۰۱
۱.۱.۱۰	تعریف کارآفرینی اجتماعی	۲۰۱
۲.۱.۱۰	قلمرو کارآفرینی اجتماعی و کسب‌وکار اجتماعی	۲۰۴
۳.۱۰	مروری بر کارآفرینی در چشم‌انداز اسلامی	۲۰۷
۱.۳.۱۰	مالکیت - حق - تدبیر نسبی: اندوخته در چشم‌انداز اسلامی	۲۰۷
۲.۳.۱۰	کارآفرینی در دیدگاه اسلام	۲۰۹
۴.۱۰	کارآفرینی اجتماعی از منظر اسلام	۲۱۱
۵.۱۰	کسب‌وکار اجتماعی بعنوان یک نهاد واسطه‌ای در بخش داوطلبانه به سمت ارزش‌آفرینی - شواهدی از اندونزی	۲۱۴
۶.۱۰	نتیجه‌گیری	۲۱۷
۷.۱۰	منابع	۲۱۸
۱۱	کارآفرینی جوانان از منظر اسلام	۲۲۳
۱.۱۱	مقدمه	۲۲۴
۲.۱۱	نگرش اکوسیستم کارآفرینی	۲۲۷
۳.۱۱	کارآفرینی، نوآوری و خلاقیت: ارزیابی تجارب کنونی کشور امارات	۲۲۸
۴.۱۱	چالش‌های اکوسیستم کارآفرینی شناسایی شده از سوی متخصصان بومی	۲۲۹
۱.۴.۱۱	فرهنگ کارآفرینی	۲۲۹
۲.۴.۱۱	دسترسی به سرمایه	۲۳۰
۳.۴.۱۱	مالیات و مقررات	۲۳۰

- ۴.۴.۱۱ تحصیل و آموزش ۲۳۱
- ۵.۴.۱۱ توصیه‌های مطرح شده از سوی متخصصان داخلی ۲۳۲
- ۶.۴.۱۱ حمایت خانواده ۲۳۳
- ۷.۴.۱۱ وقتی حمایت زیاد باشد ۲۳۴
- ۸.۴.۱۱ وقتی حمایت ناچیز باشد ۲۳۴
- ۹.۴.۱۱ چه چیزی به ارتقاء حمایت خانواده کمک می‌کند؟ ۲۳۴
- ۱۰.۴.۱۱ حمایتان و قابلیت ۲۳۵
- ۱۱.۴.۱۱ پشتیبانی خانواده ۲۳۵
- ۱۲.۴.۱۱ ابزاری برای یادگیری فردی ۲۳۵
- ۱۳.۴.۱۱ شبکه پستی برای کارآفرینی ۲۳۶
- ۵.۱۱ توصیه‌های جوانان ۲۳۶
- ۱۵.۱۱ توصیه‌های جوانان برای کمک به رشد فایده کارآفرینی در امارات ۲۳۷
- ۶.۱۱ توصیه‌ها ۲۳۸
- ۷.۱۱ بازیابی ۵ مبنای کلیدی در تقویت اکوسیستم‌های کارآفرینی ۲۳۹
- ۸.۱۱ قدرت در ایجاد ۲۴۰
- ۱۸.۱۱ ایجاد و ارتقاء پشتیبانی هماهنگ در امارات ۲۴۲
- ۲.۸.۱۱ توصیه اول برنده سریع: جمع‌آوری و توزیع داستان‌های کارآفرینان جوان و موفق امارات ۲۴۳
- ۳.۸.۱۱ توصیه دوم برنده سریع: جمع‌آوری و توزیع داستان‌های خرد کارآفرینی و استارت‌آپ ۲۴۳
- ۴.۸.۱۱ توصیه سوم برنده سریع: ایجاد الگویی در مورد کارآفرینی کنونی جوانان اماراتی ۲۴۴
- ۵.۸.۱۱ توصیه اول فعالیت بلند مدت‌تر: تسهیل توسعه استراتژی کارآفرینی ملی ۲۴۴
- ۶.۸.۱۱ توصیه دوم فعالیت طولانی مدت: تسهیل پیشرفت جوانان در راستای تشکیلات اجتماعی ۲۴۴
- ۷.۸.۱۱ توصیه سوم فعالیت بلند مدت: تسهیل توسعه فضاهای همکاری مشترک برای کارآفرینان ۲۴۵
- جوان در کشور امارات ۲۴۵

۹.۱۱ نتیجه‌گیری	۲۴۶
۱۰.۱۱ منابع	۲۴۷
۱۲. کارآفرینی خرد زنان: عامل کلیدی در رشد و توسعه در اقتصادهای اسلامی	۲۵۱
۱.۱۲ مقدمه	۲۵۲
۲.۱۲ ویژگی‌ها و طبقه‌بندی سیستم‌های اقتصادی	۲۵۴
۳.۱۲ سیستم‌های اقتصادی اسلامی، سرمایه‌داری و سوسیالیستی	۲۵۶
۴.۱۲ سیستم اقتصادی اسلامی	۲۵۸
۱.۱۲ سازمان‌دهی طبقه‌بندی‌های تصمیم‌گیری	۲۵۸
۲.۴.۱۲ مآیزم‌ها، اطلاعات و هماهنگی: مکانیزم بازار	۲۵۹
۳.۴.۱۲ حقوق ادعای	۲۶۰
۴.۴.۱۲ سیستم انگیزشی	۲۶۵
۵.۱۲ کارآفرینی، سرمایه‌گذاری خرد، و رشد و توسعه اقتصادی در اسلام	۲۶۷
۶.۱۲ اسلام، جنسیت، و کارآفرینی	۲۷۲
۷.۱۲ نتیجه‌گیری	۲۷۹
۸.۱۲ منابع	۲۸۱
۱۳. تشویق کارآفرینی زنان در اردن: موانع و چالش‌های بطنی	۲۸۱
۱.۱۳ مقدمه	۲۹۲
۲.۱۳ نیت کارآفرینی و کارآفرینی زنان	۲۹۴
۳.۱۳ نقش تحصیل و آموزش کارآفرینی	۲۹۶
۴.۱۳ زمینه کشور اردن	۲۹۸
۵.۱۳ روش‌شناسی	۳۰۰
۱.۵.۱۳ انتخاب نمونه و جمع‌آوری داده	۳۰۰
۲.۵.۱۳ طرح پرسشنامه	۳۰۰
۶.۱۳ یافته‌ها و مباحثه	۳۰۱

۳۰۲	۱.۶.۱۳ تحلیل موانع احتمالی در آغاز یک کسب و کار در اردن
۳۰۴	۲.۶.۱۳ مفاهیم تحصیلات دانشگاهی و آمادگی برای کارآفرینی
۳۰۶	۷.۱۳ نتیجه‌گیری و مفاهیم تحقیقات آتی
۳۰۸	۸.۱۳ منابع
۳۱۷	۱۴. کارآفرینی و مدیریت اسلامی: مسیرهای پژوهش‌های آتی
۳۱۸	۱.۱۴ مقدمه
۳۲۰	۲.۱۴ مروری بر پیشینه تحقیق
۳۲۰	۲.۱۴ کارآفرینی و مذهب
۳۲۱	۲.۲.۱۴ دینداری
۳۲۴	۳.۲.۱۴ فرهنگ و کسب و کار اسلامی
۳۲۵	۴.۲.۱۴ فرهنگ اسلامی
۳۲۶	۳.۱۴ کارآفرینی اسلامی
۳۳۰	۱.۳.۱۴ معنویت و کارآفرینی
۳۳۲	۴.۱۴ مفاهیم مدیریتی
۳۳۲	۵.۱۴ تحقیقات آتی
۳۳۳	۶.۱۴ منابع
۳۳۵	واژه‌نامه
۳۳۹	نمایه
۳۴۳	کتابنامه